

Гавран М.І.

кандидат педагогічних наук, доцент;

Білик О.О.

викладач;

Пуга О.О.

викладач,

Національний університет «Львівська політехніка»

НЕОЛОГІЗМИ – ДЖЕРЕЛО ЗБАГАЧЕННЯ СЛОВНИКОВОГО СКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Англійська мова непинно поповнюється новими словами, словосполученнями, які слугують матеріалом численних наукових розвідок як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників та потребують детального вивчення. Це зумовлено, насамперед, екстра-лінгвістичними факторами, такими як постійний розвиток суспільства, техніки та технології, поява нових реалій, а також і суто мовними потребами у зв'язку з економією мовних зусиль та засобів.

Поява нових умов існування людини, нові стосунки між мовцями, нові галузі знань та концепції вимагають відповідних змін у мові, адже саме лексичний склад є тим компонентом мови, якому притаманні постійні зміни, що пояснюються новими когнітивними та комунікативними потребами мовців. Суспільство соціально, технологічно змінюється досить швидко, отож членам мовної спільноти вкрай важливо створити нові категорії на позначення нових реалій в ньому.

Процес появи неологізмів є присутнім у кожній галузі науки та суспільства, саме тому є актуальним об'єктом дослідження багатьох мовознавців. Проблемою неології займаються такі вчені, як І.В. Андрусак, О.Л. Боярська, В.Г. Гак, Ю.О. Жлуктенко, В.І. Заботкіна, Ю.А. Зацний, К.В. Ковтун, Є.С. Кубрякова, Л.Ф. Омельченко, А.В. Янков та багато інших, які зробили вагомий внесок у дослідження різних аспектів цієї багатогранної проблеми.

Метою даного дослідження є аналіз нових лексичних одиниць на морфологічному та семантичному рівнях, встановлення зв'язку між морфологією та семантикою слова.

Афіксація, аббревіація, телескопія, словоскладання та конверсія залишаються основними способами творення морфологічних неологізмів. Семантичні неологізми під дією закону економії мовних засобів спрямовують номінативну функцію на вторинну номінацію, що призводить до переосмислення вже наявних у мові номінативних засобів. Наприклад, подібно до відомої ідіоми 'fair-weather friend' було утворено неологізм 'fair-weather Christian', що означає людину, що рідко ходить до церкви, лише на Різдво та на Пасху.

Інтерес до проблем неології підвищується, адже неологізми відіграють важливу роль, віддзеркалюючи зміни у суспільстві, зокрема глобалізацію, комп'ютеризацію, інформатизацію, генну інженерію, тощо.

Неологізми показують здатність мови відображати динамічний розвиток суспільства і в той самий час для відображення, відтворення й закріплення цих нових ідей і понять мова, і лексика зокрема, поповнюються новими лексичними одиницями. Розвиток мови зумовлений значною мірою розвитком її словотвірної системи, становленням нових словотвірних моделей слів, зміною існуючих, збільшенням чи зменшенням їх продуктивності, багатьма іншими факторами словотвірного процесу.

Таким чином, зміна чи поява нових умов, нових стосунків між мовцями, галузі знань чи концепції вимагає відповідних змін у мові, які відображали б цю навколишню реальність та внутрішній світ мовця. Адже саме лексичний склад є тим компонентом мови, якому притаманні постійні зміни, що пояснюються новими когнітивними та комунікативними потребами мовців. Таким чином з'являються неологізми, які можна інтерпретувати як нові як за формою, так і за змістом.

Під неологізмами більшість вітчизняних мовознавців розуміють слова й словосполучення, які за формою або за значенням сприймаються як нові та можна розділити на лексичні, фразеологічні та семантичні, які поширюються завдяки пресі та іншим засобам мас-медіа, тому мова миттєво реагує на появу нових реалій, на події глобального масштабу [3; 4]. Так, наприклад, нещодавно з'явилася лексична одиниця 'covidiot', яке означає: 1) людину, яка надмірно панікує через пандемію коронавірусу, вперто ігнорує санітарно-епідемічними правилами; 2) людину, яка змітає з полиць магазинів продукти харчування та засоби особистої гігієни під час пандемії та інші слова, що пов'язані з цією глобальною проблемою, наприклад, 'quarenteam' – люди, з якими ви живе/працює під час карантину.

Мова реагує на появу нової генерації молодих людей, яка часто сидить у своїх телефонах, не помічаючи того, що відбувається довкола – smombie (smartphone+zombie), вони часто викладають компрометуючі фотографії у соціальних мережах (digital hangover). Їх зображують як insanulous (insane+ridiculous) – божевільно-смішними, які намагаються зробити щось на межі можливого та неможливого possimpible (possible+impossible) та ігнорують своїми друзями на користь свого бойфренда (hiberdating). Ціла низка неологізмів, з'явилася у зв'язку із зростаючим попитом до Інтернету, насамперед, googlist – особа, яка часто користується пошуковою мережею Google, isp (Internet service provider), WTTI (welcome to the Internet), wirate (wire+pirate) – бути сердитим, коли Інтернет повільно працює. Тому вплив Інтернету є особливо відчутним в мові і молодіжний жаргон стає одним із важливих джерел поповнення розмовної лексики.

Найчастіше неологізми виконують:

а) номінативну функцію: blogebrity (blogger+celebrity) – відомий блогер, sen10r (senior pupil) – учень старших класів, cubemonkey (cubicle+monkey) – канцелярська криса, smoothie – людина-підлабузник, яка лестощами, догідливістю добивається вигоди, користі для себе, slimnastics (slim + gymnastics – комплекс вправ для схуднення), dial-a-taxi/meal – замовлення таксі/ обіду по телефону;

б) описову: hangry (angry+hungry) – озлоблену голодом людину, ginormous (gigantic+enormous) – гігантських розмірів;

в) комунікативну: suchilize (suchi+socialize) – спілкуватися та їсти суші одночасно, chillax (chill out+relax) – заспокоювати та розраджувати співрозмовника.

Наявний словниковий запас людини (wordrobe), важке для вимови слово (awkword), наступний робочий день (bizmorrow), запарка на роботі (office fever), телепередачі для дітей (kidvid) – це приклади неологізмів, які часто вживаються у повсякденних ситуаціях спілкування.

Серед морфологічних способів утворення неологізмів найчастіше зустрічаються [2]:

а) афіксальних способів – крім суфіксів (-dom officialdom), (-ize dollarize), в утворенні нових слів використовуються й префікси (over-, under-, non-).

б) словоскладання – характеризується злиттям двох основ: spamalanche (spam+avalanche) – великий наплив комерційної інформації, cashew (Catholic+Jewish) – людина, яка сповідує дві релігії, Eurocrat

(European + bureaucrat) – бюрократ в Європі, hivemind (hive+ mind) – колективні мізки;

в) конверсія – це перехід слова з однієї частини мови в іншу. Найбільш вживаними є конверсії іменників в дієслова та дієслів в іменники: a (bach)elor – to bach – холостякувати, to recomember – recomember (recollect+remember) – нагадати, щоб не забути/нагадування, to tweet – a tweet – спілкуватися/ спілкування у мікроблозі Twitter).

г) скорочення – спосіб утворення морфологічних неологізмів, який складається з абrevіатур і акронімів: HAND – Have a nice day!, TOY – Thinking of you!, KIT – keep in touch! Njoy – Enjoy! У соціальних мережах вони отримали особливу назву lolacronyms (laughing-out-loud acronyms).

д) телескопія є одним із продуктивних способів англійського словотворення, саме вона домінує серед способів словотворення, наприклад: nonversation (non+conversation) – беззмістовна розмова, journicle (journal+article) – стаття в академічному журналі.

Отже, збагачення лексичного складу мови неологізмами свідчить про динамічну природу мови. В мові останніх десятиліть у процесі створення нових одиниць спостерігаються «традиційні» і цілком нові способи словотворення, однак переважають морфологічні неологізми, тобто одиниці, створені за зразками, що вже існують у мовній системі англійської мови.

Список використаних джерел:

1. Knowles E. Preface // The Oxford Dictionary of New Words / E. Knowles, J. Elliot. – New York: Oxford University Press, 2008. – 357 p.
2. Андрусяк І.В. Англійські неологізми кінця ХХ століття як складова мовної картини світу : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови» / І.В. Андрусяк. – К., 2003. – 20 с.
3. Жлуктенко Ю. О. Англійські неологізми / Ю. О. Жлуктенко, В. А. Березинський. – Київ: Наукова думка, 1983. – 154 с.
4. Зацний Ю.А. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття: Англо-український словник / Ю.А. Зацний, А.В. Янков. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 360 с.